

ЙОСИФ СОКОЛСКИ И УНИАТСКОТО ДВИЖЕНИЕ СПОРЕД БЪЛГАРСКИЯ ВЪЗРОЖДЕНСКИ ПЕЧАТ

Даниела ЦОНЕВА

Идеята за сближаване на православната и католическата църква се развива още с първите стъпки на християнството на балканските земи. При българските владетели Борис и Калоян, Иван Александър и добруджанския феодал Иванко контактите с католическия Рим са историческа реалност. През следващите векове „сложни и преплетени обстоятелства“ се оказват пречка за търсеното църковно единение¹. Нови условия за реализиране на католическа пропаганда на Балканите се създават в началото на 40-те години на XIX век. Чрез Франция, която още през XVIII век покровителства християните в Османската империя, полската емигрантска централа, оглавявана в Цариград от Михаил Чайка Чайковски (Садък паша), прави поредните опити за привличане на българите към католицизма². Те се свързват с имената на Неофит Бозвели и Иларион Макариополски, водители на българското движение за самостоятелна църква. Проектите на полската емиграция и инициативите на цариградските българи за отделяне от Патриаршията и за сключване на уния с Рим се провалят и завършват със заточването на двамата църковни дейци през 1844 г.³

Особено активно е религиозното проникване на римокатолическата църква на Изток след Кримската война. Засилените икономически и политически позиции на Франция през втората половина на XIX в. осигуряват възможност да възобнови опитите за насърчаване на религиозните католически мисии⁴. В подкрепа на българските дела е енергичната позиция на лазаристите, изявена чрез Еужен Боре, главен настоятел на мисията им в Цариград⁵. Съчетаването на борбата за утвърждаване на независима българска църква с униатското движение поощрява пропагандата сред българите. В края на 50-те и началото на 60-те години Великите сили се намесват осезателно в българо-гръцкия църковен спор, използван за популяризиране на идеята за преминаването на българите към Римокатолическата църква. Отново сред цариградското българско общество се оформя ядро, което поддържа убеждението, че в борбата за църковна независимост трябва да се използва подкрепата на западните сили. Важен фактор за прокатолическите тежнения на част от възрожденската българска интелигенция е нежеланието на Патриаршията да удовлетвори българските искания и противопоставената му активната